

Здравето на пчелите

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 6.12.2010.
COM(2010) 714 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО
СЪВЕТА**

относно здравето на пчелите

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА

относно здравето на пчелите

I. Въведение

Пчелната популация (*Apis mellifera*) на територията на ЕС е от голяма значение както за опрашването, така и за производството на пчелен мед и на други пчелни продукти. Ето защо ЕС е установил някои хармонизирани правила за защитата и опазването на здравето на пчелите, докато държавите-членки могат да регулират други аспекти на пчеларството и свързаните с него дейности. От своя страна, пчеларите и пчеларските сдружения са активни в други, нерегулирани области, като въвеждането на добри пчеларски практики и насоки за отглеждане на пчелите. Тази сложна система работеше успешно десетилетия наред. В последно време обаче бе докладвано за повишаване на смъртността при пчелите в редица страни както на територията на ЕС, така и извън нея.

Много е важно здравето на пчелите да се защитава проактивно, като се отчитат особеностите на пчеларството, различните заети в пчеларството участници, както и принципите на пропорционалност и субсидиарност.

Стратегията на Европейския съюз за здравето на животните (2007-2013 г. — „По-добре превенция, отколкото лечение“¹) беше приета през 2007 г., след което през 2008 г. беше приет план за действие², включващ конкретни действия, групирани по четири стълба:

- Определяне на приоритети в намесата на ЕС;
- Модерна рамка на ЕС за здравето на животните;
- Подобряване на превенцията и на готовността за действие при кризи; и
- Наука, иновации и изследвания.

Партньорството и обмяната на информация със заинтересованите страни са два ключови принципа на стратегията. Разглеждат се и възможностите за незаконодателни инициативи, които да спомогнат за това, производителите да са по-отговорни и да си дават по-реална сметка за болестите по пчелите.

В духа на стратегията загрижените за здравето на пчелите пчеларски организации в ЕС наскоро призоваха да се обърне по-голямо внимание на проблема. През ноември 2008 г. Европейският парламент също прие резолюция относно състоянието на пчеларството³. В нея Комисията се призоваваше да

¹ COM(2007) 539 окончателен, http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/index_bg.htm

² COM(2008) 545 окончателен, http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/documents_en.htm

³ P6_TA(2008)0567 – 20 ноември 2008 г.

проведе конкретни действия, както и да гарантира координирането на посочените действия.

Серия от инициативи вече бяха предприети от страна на Комисията в отговор на загрижеността на пчеларите, като се предвиждат и други.

Целта на настоящото съобщение е да се **уточнят ключовите проблеми**, свързани със здравето на пчелите, и **основните действия**, които Комисията възнамерява да предприеме, за да се справи с тях.

Настоящото съобщение трябва да послужи за основа на допълнителни обсъждания с Европейския парламент, със Съвета, както и с властите на държавите-членки и със заинтересованите страни. То би трябвало да спомогне за **определянето на възможни бъдещи действия**, необходими на равнище ЕС.

II. Пчеларството в ЕС

Пчеларството е широко разпространено в ЕС, както на професионално ниво (пчелари с над 150 кошера), така и като хоби. В ЕС има близо 700 000 пчелари, като 97 % от тях са непрофесионалисти, а делът на техните кошери представлява близо 67 % от общия брой на кошерите в ЕС. Производството на пчелен мед възлиза на близо 200 000 тона. Пчеларството се свързва и с производството на други продукти като восък, пчелно млечице, прополис (пчелен клей), и др.

Пчелите са също така важни опрашители, наред с други насекоми и организми.

Сред факторите, които трябва да бъдат взети предвид по отношение на пчеларството, са различните видове пчеларство (професионално или хоби, неподвижни или подвижни пчелини, подвижно пчеларство); значителните разлики между здравето на пчелите и използваните технологии, в сравнение с животни като говеда, птици и др.; различните райони (климат, традиционно/местно производство); както и разпространението на болестите по пчелите. Специфичното естество на пчеларството, както е описано по-горе, поражда многобройни нужди, подходи, виждания и практики.

III. От какво се влияе здравето на пчелите?

През последните десет години пчеларството в различни страни по света бе засегнато от редица ветеринарно-санитарни проблеми.

По-специално, през последните години беше няколкократно докладвано за повишена смъртност при пчелите, както на територията на ЕС, така и другаде по света. Това предизвика сериозна загриженост в цял свят, но научните изследвания не успяха да установят точната причина или степента на разпространение на тази повишена смъртност.

Така или иначе здравето на пчелите е свързано с множество фактори от различно естество (бактерии, вируси, паразити, и т.н.), с наличието на подходящи методи за лечение, с инвазивните видове, а също така с промените в околната среда. Сред другите фактори, които следва да бъдат взети предвид, е използването на пестициди в селското стопанство, най-малкото, за да се

изясни дали и в каква степен те могат да дават отражение върху здравето на пчелите.

Що се отнася до генетично модифицираните организми (ГМО), въпреки че до момента не е открита връзка между тях и здравето на пчелите, Комисията ще продължи да следи отблизо всички развития в тази област.

IV. Рамка на ЕС за здравето на животните по отношение на пчелите

(1) Съществуващи ветеринарно-санитарни изисквания за защитата на здравето на пчелите в ЕС

Действащото законодателство⁴ предвижда ветеринарно-санитарни изисквания и сертификация по отношение на движението на пчели между държавите-членки. Целта на тези изисквания е да се избегнат и овладеят някои болести по пчелите, а именно американският и европейският гнилец, малкият кошерен бръмбар и кошерният акар *Tropilaelaps*, които могат да бъдат разпространени посредством движението на пчелите. Малкият кошерен бръмбар (*Aethina tumida*) и кошерният акар *Tropilaelaps* не са често срещани болести в ЕС. Затова е задължително да се съобщи за тях, за да могат държавите-членки да предприемат незабавни мерки в случай на избухване на огнище.

Споменатите по-горе изисквания не важат за друг един важен паразит по пчелите (*Varroa*), който се среща и е широко разпространен в ЕС, тъй като ограничаването на движението на пчелите няма да ограничи разпространението на причинителите на тази болест, но ще е от голяма тежест за пчеларите. Подобен подход се прилага и за други, считани за ендемични, болести в ЕС. На държавите-членки се предоставя финансова помощ, за да могат, *inter alia*, да се борят с *Varroa* (вж. раздел X).

(2) Защита на здравето на пчелите срещу екзотични болести

Съществуват ветеринарно-санитарни изисквания по отношение на вноса от трети страни на живи пчели и на земни пчели, за да се избегне въвеждането в ЕС на екзотични болести по пчелите. Тези изисквания се прилагат от 2000 г.⁵ насам.

Малкият кошерен бръмбар и кошерният акар *Tropilaelaps* причиниха големи загуби за пчеларството в страните, в които са били въведени, затова според правилата за внос на ЕС от трети държави могат да се внасят само пчели майки и семейства земни пчели от биологично сигурни места. Тези изисквания бяха въведени с цел да се намали рискът от въвеждането на нови болести в ЕС.

⁴ Директива 92/65/ЕИО за определяне на ветеринарно-санитарните изисквания относно търговията и вноса в Общността на животни, сперма, яйцеклетки и ембриони, които не са предмет на ветеринарно-санитарните изисквания, определени в специалните правила на Общността, посочени в приложение А, раздел I към Директива 90/425/ЕИО (ОВ L 268, 14.9.1992 г., стр. 52).

⁵ Решение 2000/462/ЕО, ОВ L 183, 22.7.2000 г., стр. 18, актуализирано наскоро с Регламент (ЕС) № 206/2010. ОВ L 73, 20.3.2010 г., стр. 1.

Спазването на тези ветеринарно-санитарни изисквания се проверява при влизане в ЕС на граничните ветеринарни инспекционни пунктове, където официални ветеринарни лекари извършват проверка на документите, както и идентификационни и физически проверки. Тези мерки гарантират безопасността на внасяните пчели, като в същото време осигуряват генетични ресурси за пчеларите и съблюдават нуждите от опрашители, особено в парниците.

(3) Стратегията за здравето на животните и здравето на пчелите

Целта на стратегията за здравето на животните е да предостави единна и ясна регулаторна рамка за здравето на животните. В момента Комисията подготвя предложение за „**Закон за здравето на животните**“, който постепенно ще замени настоящото основно ветеринарно законодателство, което включва близо 60 директиви и регламента относно ветеринарно-санитарните условия по отношение на търговията с живи животни и техни продукти и вноса им, мерките за контрол на болестите, правилата за идентификация и т.н. Очаква се окончателното предложение да бъде прието в началото на 2012 г. Целта е да се опрости съществуващото законодателство и да се въведе по-преванитвен подход спрямо контрола на болестите, който да е съобразен с новата стратегия.

В рамките на подготвителния процес за създаването на новия закон за здравето на животните, и по-специално по време на фазата на консултациите, здравето на пчелите многократно бе посочвано от ветеринарните специалисти и от пчеларите като една от областите, за които бъдещото хармонизиране на законодателство на ЕС в областта на здравето на животните би било от голяма полза.

Комисията все още преценява евентуалните последици за пчеларството. Въпреки това вече изглежда ясно, че един общ закон за здравето на животните би предоставил законодателната рамка за основни елементи като общи дефиниции и принципи по отношение на мерките за контрол на болестите и по отношение на движението, докато другите елементи биха могли да бъдат установени посредством делегирани актове или актове за изпълнение. Може да се предвиди и по-честото използване на документи с насоки на равнището на ЕС и/или на национално равнище, или на равнището на съответния сектор, за справяне с проблеми, за които законодателство на равнище ЕС не би било най-удачният вариант.

(4) Необходимост от подходящи научни и технически знания за здравето на пчелите.

Проблемите, с които се сблъсква пчеларството, сред които и намаляването на пчелните популации в цяла Европа и навсякъде по света са сложни и от различно естество. Те породиха загриженост, свързана между другото и с липсата на подходящи лекарства за лекуване на болестите по пчелите.

От проекта на ЕОБХ от 2009 г. с наименование „Смъртност на пчелите и наблюдение на пчелите в Европа“⁶ произтича, че факторите, имащи отношение към причините за намаляването на пчелите, са многобройни. Сред разгледаните фактори са болестите по пчелите и паразитите, отравянето с пестициди, влиянието на генетично модифицираните култури, както и стресът, свързан с промените в храненето и с климатичните условия.

До момента обаче не бе установена пряка причинно-следствена връзка между смъртността на пчелите и конкретни вещества или причинители на болести, затова все още не е ясно какво точно трябва да се направи, за да може борбата с нея да е успешна.

При отсъствието на данни и резултати от наблюдения е невъзможно да се разбере какво е истинското положение. Вследствие на това обаче е невъзможно да се предприемат подходящи действия по отношение на здравето на пчелите. Ясно е обаче, че наблюдението е от голямо значение за тази цел.

Основните заключения на проекта на ЕОБХ сочат, че системите за наблюдение в държавите-членки на ЕС като цяло са слаби. Липсват представителни данни на национално равнище, както и съпоставими данни по отношение на загубите на пчелни семейства на равнище ЕС. Като цяло е налице и липса на стандартизация и хармонизиране на равнище ЕС по отношение на събираните данни. Не беше създадена ефикасна и хармонизирана система за контрол на пчелите, благодарение на която да се прецени нивото на смъртност при пчелите или пък тя да се предотврати в максимална степен.

⁶ <http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/doc/27e.pdf>

Комисията възнамерява да започне пилотна програма за наблюдение до края на 2011 г.

(5) Референтна лаборатория на ЕС за здравето на пчелите

Референтните лаборатории на ЕС са средства от първостепенно значение за управлението на риска в сферата на здравето на животните. Значението им беше признато от съответното законодателство на ЕС относно официалния контрол⁷, както и от вертикалните директиви относно мерките на ЕС за борба с някои болести по животните.

Научно обоснованият и уеднаквен метод на тестване е от основно значение за поставянето на надеждна диагноза на болестта и за прилагането на мерките, необходими за контрола на болестта и за нейното ликвидиране. Референтните лаборатории на ЕС са от голямо значение за оказването на научно и техническо съдействие в областта на здравето на животните, както и за поддържане на дейностите на Комисията и на държавите-членки, свързани с наблюдението, контрола и ликвидирането на болестите по животните (напр. откриване на вирусите, наблюдение на болестите, разработване на специфични тестове). Референтните лаборатории на ЕС са от голямо значение в международен план в области като стандартизацията на методите за анализ.

В оценката на политика на ЕС за здравето на животните⁸ се изтъква, че „изградените мрежи от лаборатории за здравето на животните са допринесли положително за постигането на целите на политиката за здравето на животните по отношение на опазването на здравето на хората и на животните“. В стратегията на ЕС за здравето на животните се подчертава от какво голямо значение е да се поддържа и да се подобри още повече диагностичният капацитет на ЕС (напр. финансиране за изграждане на мрежи от лаборатории).

Като част от стратегията наскоро приключи изготвянето на специфична външна оценка на референтните лаборатории на ЕС в областта на здравето на животните и на живите животни⁹. Една от препоръките в направената оценка е да бъде създадена нова референтна лаборатория на ЕС за здравето на пчелите¹⁰.

Поради това Комисията възнамерява да определи референтна лаборатория на ЕС за здравето на пчелите, която би трябвало да започне работа до април 2011 г.

⁷ Регламент (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно официалния контрол, ОВ L 165, 30.4.2004 г., стр. 1.

⁸ http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/final_report_en.htm

⁹ http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/laboratories/eval_com_ref_labs_report_112009_en.pdf

¹⁰ Понастоящем съществува само референтна лаборатория на ЕС за изследването на остатъчни количества, в която се правят анализи на пчелен мед, но не съществува референтна лаборатория на ЕС, която да се занимава с проблемите на здравето при пчелите.

Тази референтна лаборатория на ЕС ще бъде натоварена с работата по научните проблеми, идентифицирани в споменатия по-горе доклад на ЕОБХ, включително с определянето на основните условия за прилагането на ефикасни програми за наблюдение. Първата задача на референтната лаборатория на ЕС за здравето на пчелите ще бъде предоставянето на техническа поддръжка на споменатата по-горе пилотна програма за наблюдение. Финансовата помощ за посочената лаборатория ще бъде осигурена в рамките на наличните понастоящем средства.

(6) Подобряване на знанията за здравето на пчелите — принос на програмата „По-добро обучение за по-безопасна храна“

В рамките на инициативата „По-добро обучение за по-безопасна храна“¹¹ бе отделено още по-голямо внимание върху здравето на пчелите.

През 2010 г. и 2011 г. общо 160 участници от всички държави-членки на ЕС, както и от седем държави извън ЕС се обучаваха или ще се обучават във всички аспекти на здравето на пчелите и пчеларството. Заплануваните четири обучения включват санитарните изисквания на ЕС по отношение на търговията вътре в ЕС и на вноса от трети държави.

Организираните до момента две обучения предоставиха актуализирана информация на 79 държавни служители, като целта е те да подобрят познанията си относно здравните проблеми при пчелите. От тези служители се очаква да изиграят ролята на катализатори за по-доброто познаване на проблемите и за подобряване на сътрудничеството в техните страни сред компетентните органи и заинтересованите групи на национално, регионално и местно равнище.

V. Наличие на ветеринарни лекарства за пчели

Според пчеларските сдружения не се разполага с достатъчно разрешени за употреба лекарствени продукти за лечението на болестите по пчелите. Проблемът е от общ характер и възниква, когато пазарът за ветеринарните лекарства е малък, а очакваната от дружествата възвръщаемост на инвестициите е ниска. За описанието на тези малки пазари често се използва изразът „второстепенни приложения/второстепенни видове“. Предприети бяха редица действия, особено от Европейската агенция по лекарствата¹²¹³.

Сред предвидените специални разпоредби за насърчаване на иновациите и разработването на нови ветеринарни лекарствени продукти от малки и средни предприятия са предоставянето на административно съдействие и на

¹¹ http://ec.europa.eu/food/training_strategy/training/health_bees_exotic_animals_en.htm

¹² Европейската агенция по лекарствата въведе политиката за класифициране и насърчаване на ветеринарните лекарствени продукти, предназначени за второстепенни приложения/второстепенни видове/ограничени пазари — http://www.ema.europa.eu/docs/en_GB/document_library/Regulatory_and_procedural_guideline/2009/10/WC500005157.pdf

¹³ През декември 2009 г. Европейската агенция по лекарствата организира семинар, посветен на обсъждането на този специфичен аспект по отношение на здравето на пчелите. http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/docs/EMA_conclusions.pdf

съдействие при процедурите или, при необходимост, намаления на такси, освобождавания от такси или разсрочвания на такси¹⁴.

Проблемът с наличието на ветеринарни лекарствени продукти (включително продукти за пчели) е повдигнат и в контекста на прегледа на законодателната рамка за такива продукти.

По време на обществените консултации заинтересованите страни разполагаха с възможността да изразят вижданията си относно силните и слабите страни на действащата законодателна рамка и отправиха предложения за подобрието ѝ. Получените отговори ще бъдат използвани от Комисията за изготвянето на оценката на въздействието на прегледа и, при необходимост, за изготвянето на предложения за изменение на тази законодателна рамка. Предвижда се приемането на законодателно предложение през 2012 г.

VI. Аспекти, свързани с безопасността на храните (остатъчни количества в пчелния мед)

Съгласно приложимото законодателство¹⁵ държавите-членки следва да гарантират, че в случаите, когато в дадена държава-членка липсва разрешен за употреба ветеринарен лекарствен продукт за лечение на състояние, проявяващо се при даден вид животни, съществуват мерки, които да позволят на ветеринарния лекар — по изключение и при строго определени условия — да използва лекарства извън резюмето с характеристиките на продукта. Тази процедура се нарича „каскадна система“.

За веществата, използвани в съответствие с каскадната система не съществуват ясни правила относно максимално допустимите стойности на остатъчните количества (МДСОК). Това създава законодателна неяснота както за производителите (пчелари и ветеринарни лекари), така и за потребителите (компетентните органи, натоварени с безопасността на храните и в крайна сметка, потребителите) и може да доведе до евентуални смущения на вътрешния пазар на пчелния мед.

Комисията ще приеме правила относно МДСОК за веществата, използвани в съответствие с каскадната система, както и относно компенсиращите референтни точки за действие. Това ще улесни хармонизирания контрол върху храната, пусната на пазара на територията на ЕС, като в крайна сметка ще подобри яснотата и сигурността на законодателната рамка на ЕС.

В ЕС са въведени напълно хармонизирани изисквания по отношение на ветеринарния контрол върху внасяните живи животни и продукти от животински произход, включително върху пчелния мед и други пчелни продукти. Този контрол се осъществява от компетентните органи на държавите-членки на граничните ветеринарни инспекционни пунктове на ЕС,

¹⁴ Регламент (ЕО) № 2049/2005 на Комисията от 15 декември 2005 година за определянето по силата на Регламент (ЕО) № 726/2004 на Европейския парламент и на Съвета правила относно плащането на такси и получаването на административно съдействие от Европейската агенция по лекарствата от страна на микро-, малки и средни предприятия (ОВ L 329, 15.12.2005 г., стр. 4).

¹⁵ Член 11 от Директива 2001/82/ЕО, *ОВ L 311, 28.11.2001 г., стр. 1*.

за да се гарантира, че продуктите, внасяни от трети държави, отговарят на здравните условия за внос на ЕС, както и че предоставят гаранции, еквивалентни на гаранциите, които се прилагат спрямо продуктите на ЕС.

VII. Пестициди

По отношение на пестицидите, през 2009 г. беше приет нов регламент (ЕО) на Европейския парламент и на Съвета¹⁶ относно пускането на пазара на продукти за растителна защита. Този нов регламент замества Директива 91/414/ЕИО на Съвета. В него се запазва разпоредбата, съгласно която пестициди може да бъдат одобрени на равнището на ЕС, само ако употребата им не оказва неприемливо въздействие върху здравето на пчелите или върху самите пчели, или употребата им ще доведе до незначителна експозиция на пчелите¹⁷.

Въздействието на пестицидите върху пчелите се оценява преди одобрението, като при необходимост се налагат подходящи мерки за смекчаване на риска. В случаите, когато Комисията получи информация за неблагоприятно въздействие, дължащо се на употребата на пестициди, могат да бъдат взети допълнителни мерки за смекчаване на риска. Такъв беше случаят с някои инсектициди, случайно разпръснати при засаждането на третиращи семена¹⁸.

Освен това Комисията в момента преразглежда изискванията по отношение на данните за представянето на досиета за пестициди, като целта отново е да се подобри защитата на пчелите. Заинтересованите страни разполагаха с възможността да изразят вижданията си относно силните и слабите страни на действащата законодателна рамка, както и относно начините за нейното подобрене

VIII. Генетично модифицирани организми (ГМО)

По отношение на ГМО беше докладвано за повишена смъртност при пчелите навсякъде по света, като обаче не беше съобщено за разлики между районите, където ГМО са широко разпространени (като в Северна и Южна Америка) и районите, в които ГМО са много по-рядко срещани (като в Европа), или дори в онези държави-членки на ЕС, в които отглеждането на ГМО е забранено. Това не позволява да се подкрепи хипотезата, че повишената смъртност при пчелите се дължи на нарасналото отглеждане на ГМО.

Законодателството на ЕС е много предпазливо в това отношение. Преди генетично модифицирано растение или ГМО да може да бъде пуснат в околната среда и/или отглеждан, той трябва да получи разрешение по силата на Директива 2001/18/ЕО¹⁹ или на Регламент (ЕО) № 1829/2003²⁰ след задълбочена научна оценка на риска, изготвена от ЕОБХ, която включва, *inter alia*, и евентуалното неблагоприятно въздействие на ГМО върху пчелите.

¹⁶ Регламент (ЕО) № 1107/2009 г., ОВ L 309, 24.11.2009 г., стр. 1.

¹⁷ Вж. приложение II, точка 3.8.3 към Регламент 1107/2009.

¹⁸ Директива 2010/21/ЕС на Комисията (ОВ L 65, 13.3.2010 г., стр. 27).

¹⁹ ОВ L 106, 17.4.2001 г., стр. 1.

²⁰ ОВ L 268, 18.10.2003 г., стр. 1.

IX. Защита на пчелите посредством справяне със загубата на биологичното разнообразие

Влияние върху здравето на пчелите оказва и загубата на биологичното разнообразие. Една от основните директни причини за загубата на биологичното разнообразие е промяната в ползването на земите и лошо управляваната интензификация на използването им, от една страна, и изоставянето на земите, от друга страна, както и отмирането на традиционните практики в земеделието и в лесовъдството, които често водеха до появата на богати на видове хабитати. Загубата и фрагментирането на хабитатите, замърсяването и патогените — това са някои от възможните фактори, които биха могли да обяснят тази тенденция. Като други причинители биха могли да се посочат нарушаването на времето за опрашване поради климатичните промени, разпространението на инвазивни видове насекоми, които унищожават местните опрашители, както и инвазивни растения, които отдалечават местните опрашители от местните растения.

Комисията насърчава изследванията, посветени на съхранението, възстановяването и устойчивото използване на разнообразни опрашители в селското стопанство.

Налице са все повече научни доказателства, че пчелите, които имат достъп до комбинация от полени от различни растения, са по-здрави от пчелите, хранени само с един вид полени. Резултатите от неотдавнашно изследване²¹ сочат, че околна среда, която разполага с достатъчно биологично разнообразие за поддържане на екосистемната услуга, каквато е опрашването, е от решаващо значение за здравето на пчелите.

В контекста на европейското селско стопанство, програмите за развитие на селските райони предоставят серия от агроекологични мерки за насърчване на биологичното разнообразие. В тях са включени и важни за пчеларите мерки, като предоставянето на растения за привличане на пчелите. Тези мерки са доказали, че имат благоприятно въздействие върху околната среда, особено по начина, по който поддържат биологичното разнообразие посредством селското стопанство, като те са от полза и за пчелите, тъй като понижават опасността от недостатъчно опрашване.

Комисията подготвя също така съобщение относно стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за постигне на целта на ЕС за биологичното разнообразие за 2020 г.; в нея ще се разгледат възможностите за избягване или ограничаване на загубата на биологичното разнообразие посредством борба с причинителите на тази загуба. Очаква се въвеждането на тази стратегия да се отрази благоприятно върху здравето на пчелите.

X. Общата селскостопанска политика и здравето на пчелите

В допълнение към описаните по-горе селскостопански мерки и мерките, свързани с околната среда, серия от мерки за подпомагане на пчеларския

²¹ От INRA (Cedric Alaux, François Ducloz, Didier Crauser и Yves Le Conte, 2010 г. - Biology Letters (Писма по биология) — публикувани онлайн на 20 януари 2010 г.; doi: 10.1098/rsbl.2009.0986).

сектор са предвидени в Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета за установяване на обща организация на селскостопанските пазари и относно специфични разпоредби за някои земеделски продукти („Общ регламент за ООП“)²². Тези мерки могат да бъдат включени в изготвените от държавите-членки програми в областта на пчеларството, като в случай че бъдат счестени за допустими, въпросните разходи могат да бъдат частично финансирани от ЕС. Продължителността на програмите е три години.

Въпреки че главната цел на мерките е да се подобри ефикасността на производството и предлагането на пазара на пчелен мед, част от разходите е предназначена за предотвратяване на вароатозата и за повторното заселване на кошерите.

Комисията представи доклад до Съвета и до Европейския парламент относно прилагането на мерки за подобряване на условията за производство и предлагане на пазара на пчелни продукти за периода 2008-2010 г.²³ В доклада се стига до заключението, че механизмът за установяване на национални програми е бил от голяма полза за пчеларския сектор, от гледна точка както на държавите-членки, така и на самите пчелари.

През септември 2010 г. Европейската комисия одобри националните програми на 27-те държави-членки за подобряване на производството и предлагането на пазара на пчелни продукти за периода 2011—2013 г. В сравнение с предходния период (2008—2010 г.), приносът на ЕС за финансиране на програмите е нараснал с близо 25 % — от 26 млн. евро на 32 млн. евро годишно.

XI. Изследвания във връзка със здравето на пчелите

ЕС подпомага изследователски проекти за здравето на пчелите посредством Седмата рамкова програма.

Около 10 милиона евро общо от бюджета на ЕС за били предоставени до момента за изследвания, свързани с пчелите и с други опрашители. Настоящите проекти²⁴ са посветени на намаляването в Европа както на дивите, така и на опитомените опрашители, включително пчелните семейства, и евентуалните причини за този спад, както и на разработването на подходящи методи за диагностициране.

В допълнение Комисията подпомага дейността COST по проекта COLOSS²⁵, благодарение на която на територията на Европа бе изградена мрежа от изследователи и други заинтересовани лица, чиято цел е да се следи как еволюира загубата на пчелни семейства, както и да се обединят усилията заедно с участниците в национални изследователски програми, за да се

²² ОВ L 299, 16.11.2007 г., стр. 1, член 106 от него.

²³ COM(2010) 267 окончателен.

²⁴ Настоящите проекти са Bee Doc, Cleanhive и STEP.

²⁵ <http://www.coloss.org/>

идентифицират факторите, отговорни за най-големите загуби на пчелни семейства, и да се води борба с тях.

XII. Обмяна на информация по проблеми, свързани със здравето на пчелите

Една от основните цели на Комисията е да подобри обмяната на информация между заинтересованите страни на равнище ЕС или на национално, регионално или местно равнище, както и между различните области на политиката. Това може да бъде сторено по много начини, но очакването е, че наскоро разработената интернет страница на Комисията²⁶ ще се превърна в една от фокусните точки за обмяна на информация между заинтересованите страни на европейско равнище. На тази страница се предоставя специфична за сектора информация за серия от дейности, както и законодателни актове, които са от значение за здравето на пчелите. Там могат да се намерят също така препратки към други страници, посветени на здравето на животните, на изследванията, на пестицидите и т.н., като допълнителни източници на информация. Комисията възнамерява да организира допълнителни обсъждания със заинтересованите страни за това, как да се подобри обмяната на информация.

XIII. Връзка с дейностите в международен план

Световната организация за здравето на животните (OIE) — всепризнатата организация за установяване на международни стандарти за здравето на животните — наскоро излезе с изявление относно здравето на пчелите²⁷ и предложи на международната общност „да се засилят и задълбочат изследванията, посветени на причините за смъртността при пчелите, както и да се осъществява по-ефикасен контрол и да се води по-ефективна борба срещу многобройните появяващи се или вече известни болести“. Здравето на пчелите е залегнало и в 5^{ия} стратегически план на Организацията за периода 2011-2015 г. В допълнение тя разработи информационни фишове за болестите по пчелите²⁸.

Комисията работи в тясно сътрудничество с OIE като целта е обмяната на научна информация за здравето на пчелите, както и разработването на съвместни действия и избягването на припокриване на бъдещи действия.

XIV. Заклучения

Комисията вече е предприела множество действия, при това в различни области на политиката, както за да добие по-добра представа за факторите, които оказват влияние върху здравето на пчелите, така и за да се бори по-успешно с вече установените проблеми. Организираните в момента действия трябва да бъдат продължени, а при необходимост дори засилени, въз основа на подходяща оценка на възможните рискове за здравето на животните и за човешкото здраве и, в по-широк смисъл — на рисковете за околната среда. Комисията трябва да вземе предвид важните социално-икономически аспекти,

²⁶ http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/index_en.htm

²⁷ http://www.oie.int/eng/press/en_100428.htm

²⁸ <http://www.oie.int/eng/ressources/BEES-EN.pdf>

както и необходимостта този сектор да продължи да бъде конкурентоспособен на световния пазар.

Както се посочва в настоящото съобщение, Комисията се ангажира да предприеме серия от действия. Много е важно да се разбере, че тези действия могат да постигнат успех, само ако всички заинтересовани страни участват конструктивно и открито.

Поради това Комисията ще започне обсъждания в подходящите форуми, за да получи обстойни коментари за намеренията си, както и за да подобри оценката си и управлението на ветеринарно-санитарната ситуация при пчелите.

Ясно е обаче, че предприемането на действия на европейско равнище няма да е достатъчно. Областите, в които трябва да се постигне напредък, включват (без обаче да се ограничават до тях) подобряването на биосигурността и на производствените практики от пчеларите, разработването на нови лекарства за пчелите от промишлеността, или изготвянето на подобрени програми за обучение на органите и на пчеларите.

Неправителствените организации и по-специално платформите в пчелния сектор могат да играят двойна роля, като създават редица нови дейности и едновременно с това ги прилагат. В относително по-нерегламентираните области на пчеларството е много вероятно подобрените насоки от страна на национални и на международни организации и от страна на пчеларите да са от значителна полза, като при това те ще се впишат напълно в изискването за пропорционалност и субсидиарност.

Комисията е заинтересована да узнае становището на Европейския парламент и на Съвета по отношение на действията, набелязани в настоящото съобщение.

Много е важно да се разбере, че тези инициативи могат да постигнат успех, само ако всички заинтересовани страни участват конструктивно и открито. Ролята на пчеларите и на компетентните органи в държавите-членки е от ключово значение за разработването на ефикасни действия.